ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
а годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи **уредништву „Браника“ у Нови Сад.**

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 139. У Новом Саду, у суботу 27. новембра (9. децембра) 1893. Год. IX.

КРЕТАЊЕ „УСПАВАНОГ ЛАВА“*)

(Глас из Енглеске.)

(Од нашег редовног дописника)

Лондон, 20 новембра.

Једва се једном нашло нешто што је уздрмало тешко успаванога „британскога лава“. Ни Хом рул, ни Памири, ни радикална вика да се „укину лордови“, ни динамит анархиста, просто ништа од ово две године није могло да покрене апатију флегматичног Џона Була. И саме свечаности у Тулону и Паризу с почетка су му изгледале сасвим невине, и ако сасвим занимљиве. Требало је да прође неколико недеља, да се на Темзи размишља па да се дође до уверења да алијанција Русије и Француске и стална руска ескадра на Средиземноме мору скривају страшну и непосредну опасност положају Вел. Братаније у свету. Од десетак дана јавна је штампа ударила у сва звона узбуне, јавно се мнење узрујало, митинзи се праве, памфлети се пишу, што год има адмирала активних и пензионованих, то сад све пише писма политичким листовима о недовољности садашње енглеске флоте и што год има беседника на „политичким даскама“ ван парламента, то се прави популарним вичући из све снаге: „да дамо црно испод нокта, али да осигурамо надмоћност енглеске флоте над сајуженом флотом Франко Русије!“

Енглези се у опште не дају узбудити никаквим сентименталним обзирима; али се у толико силније узбуђују фактима. А факта су ово: алијанција руско француска за обрану и напад један је факат, — супротност интереса руских и француских с интересима Вел. Британије на Средиземном Мору, у Цариграду, у Египту, на Суецу, у Азији, други је факат; — Русија и Француска заједно имају сад 59 великих убојних оклопница док Вел. Британија има свега (с онима, које се граде и које ће тек кроз годину бити готове) 50 таквих оклопница, то је трећи факат; — француска трговачка марина има теретност од 1,057.708 тона и процењена је, да вреди свега 10 милиона лира стерлинга, руска трговачка марина има теретност од свега 481.799 тона и процењена је на 3 милиона лира, док трговачка марина Вел. Британије има теретност од $12^1/_2$ милиона тона и процењена је да вреди 122 милиона лира стер., другим речима: енглески трговински окрет по свима морима већи је бар осам пута од окрета трговинског, које Француска и Русија заједно на морима имају, и опет за заштиту те своје колосалне трговине Енглеска нема данас ни онолико великих убојних бродова, колико Русија и Француска заједно за своју осам пута мању поморску трговину имају! Ово је четврти факат, који је савршено довољан, да „британског лава“ на ноге дигне и да почне бар да риче. Треба још имати на уму, да је у овом нашем веку све до сада у Енглеској било главно правило сваке државне политике, да се енглеска флота одржава свагда на оном броју бродова прве класе, који ће бити бар петином (20%) већи од сајужене две велике силе, с којима Енглеска у сукоб доћи може, а за такве су свагда само Русија и Француска сматране.

Данас јавно мњење узбуњено и руковођено јавном штампом тражи од владе: да се одмах изиште од парламента одобрење на утрошак својих 25 милиона лира стерлинга па да се у могућно најкраћем року енглеска флота доведе у стање, да свагда има с 30% више бродова прве класе, него што их сајужене флоте Француске и Русије имају. Гладстонов се кабинет од тога отима, јер му и без изванредних трошкова овогодишњи буџет има дефицита Сам Гладстон труди се, да узрујаност утиша уверавајући и у парламенту и ван овога: да је влада свесна своје одговорности, да она не губи из вида дужност, да се супрематија Велике Британије на морима одржава, али да нема никаква узрока узнемирењу духова, почем је енглеска флота оваква, каква је, дорасла за све своје задатке. Пријатељи његови још додају, да ако Енглеска и има данас неколико великих оклопница мање но Франко Русија, мањих бродова, нарочито крстарица, има много више но оне две силе.

Група радикалаца помаже утишати раздраженост на начин, који тешко да ће успети. Тако на прилику Сер Чарлс Дилк, који се пре две године дуже времена у Русији бавио, вели, да руску флоту не треба ни у шта рачунати, и да на свету имају само две праве флоте: енглеска и француска; али његово тврђење губи сваки значај пред признањем самога министра марине у Гладстоновом кабинету, који је пре кратког времена у парламенту признао: да енглеска флота данас нема ни један једини убојни брод, који би се могао с руским „Руриком“ упоредити, него је наређено, да се један такав гради! Други опет радикалци, којима је „Вестминстер Газет“ орган, аргументују овако: истина ми имамо на многим тачкама супротних интереса с Русијом и Француском, али уместо да се надмећемо трошењем новаца у нове бродове и само да повећавамо опасности сукоба, боље је споразумимо се с тима двема силама! Али ван те групе нико тај савет и не узима за озбиљан, и само се бележи факат, да и сами радикали признају супротност интереса енглеских с интересима руским и француским.

Да ли ће Енглеска уложити 25 милиона или само $2^1/_2$ милиона лира у појачање флоте чини ми се мање је значајно од тога факта што ова садашња агитација својим аргументима, својим методама и својим тоном удубљује у енглеском народу уверење, да су му Руси и Французи једини могућни непријатељи и да ће пре или после имати с њима да се бори. Што ни Бизмарк, ни Каприви, ни сам цар Вилхелм нису могли учиниги, на име да привуку к тројном савезу Енглеску, то је савез руско-француски и појав руске ескадре у Средиземном мору на путу да учини. Кад најпопуларнији адмирали (н пр. лорд Чарлс Белесфорд!) и најпопуларнији генерали (н. пр. лорд Робертс!), и већина политичара тврде јавно и пресудно, да се ваља спремати на рат с Русијом и Француском једнога дана, а пре а после, — онда је природно што и најпростији походници политичких зборова резонују овако: ако нам се једнога дана ваља борити са сајуженом Русијом и Француском, није ли паметније борити се онда кад ћемо уз нас имати Немачку, Аустро-Угарску, Италију, Румунију, Бугарску, евентуално Турску и Шведску, а да и не помињемо Авганистан у Азији?!

Ова агитација за појачање флоте енглеске заслужује велику и озбиљну пажњу. На погледу њеног отворено непријатељског духа према руско-француском савезу чини ми се, да је оптимизам неких руских листова врло опасан. Русија је у овоме веку два пут улазила у велике ратове с погрешним рачуном о томе, какво ће бити држање других сила, и те је своје погрешке скупо платила. Ући у борбу с тројним савезом на претпоставци да ће Енглеска у свима приликама и до краја остати неутрална, била би једна погрешка, којој није могућно да ће се руска дипломација и по трећи пут изложити.

Изгледа као парадокс, али је цела истина: *да извесност европскога мира данас зависи од неизвесности енглеске политике.*

М.

*) Обраћамо пажњу наших читалаца на овај врло важан извештај нашег поштованог редовног лондонског дописника. — Ур. „Бр.“

Глас из угарске престонице.

△ **Будимпешта**, 25. новембра 1893.

„На љубав се нико нагонити не може; љубав се ником натурити не може“ — рекао је славни немачки песник Хајне. Њему морамо веровати, јер се он у тим стварима разумевао. Љубав му је и главе дошла. Он је чашу љубави испио до дна. Човек је дакле знао зашто је онако уздисао. Ове речи Хајнеове, које нас тако често опомињу у животу, имају вредности и за политику. Мађари као да би хтели, кад другчије није, да немађарске народности нагоне на љубав; а акција њихова у Букурешту показује, да би они, наравно из простог рачуна, хтели преко Букурешта бар румунскоме народу да натуре своју љубав. Но као што то у таким приликама обично бива, тако се случило и с Мађарима; добили су — *кораг!*

За чудо како мађарски листови ћуте о „мисији“ Ђуле Хорвата. Додуше може их то женирати. Послати једног свог угледног политичара у *страну* државу, да тамо *врбује* државнике, који ће морално *притиснути* њихове држављане, да се с њима

ЛИСТАК

Укроћени силник.

Приповетка из северне Русије.

(Наставак.)

II.

Истом се почео мрак хватати селом, кад радници, уморени од посла, уђегоше у своје колебе на одмор. Јаков Ескенаж оставивши своју кћер у кући, изађе и упути се према цркви.

Уз божији дом стајаше кућица од необељене цигље, а дрвени капци рђаво састављени пропуштаху зрачак светлости у мрачну ноћ. То беше попин стан.

Јаков уђе, да нађе достојног сведока на вечери, као патријарха међу својом паством. Осамдесет пута му је зима преко главе прешла, оставивши снег за собом; брада му сјајне белине вијуга се као валови. Он беше поштован у селу ради своје праведности, неуморне доброте и величине душе, која га је учинила оцем свију становника без разлике вере и племена. Кад год би наступио тежак час, свако би пошао овом старцу, да потражи његова мудра и искусна савета.

Кад се врата отворише, попа обрисавши слабе очи, рече својој жени: — Чини ми се да је то Јаков Ескенаж?...

Али у старе попадије беше још краћи вид него у њезина човека; пре него што би препитала једног од својих синчића, дошљак је већ био на крај стола.

— Ах! та то си ти Јакове, повика попа; ти ме ретко похађаш, шта те доведе данас овамо? Начините децо места нашем госту! Димитрије, нали једну чашу чаја! Јакове! пијете ли чај са румом или без рума? Ма седите драги мој! што сте тако жалосни. . . Боже мој! да вам се није каква несрећа десила?...

— Јесте, задесила ме је велика несрећа, свети оче.

— Каква несрећа?... Ваша је ћерка хвала богу здрава, зар не?... Ваши послови иду врло добро, имате новаца као сламе, свако Вас поштује и воли. У таким приликама шта би Вам могло туге нанети?

— Хм! Зар не видесте њиве никад, коју покривену златним класјем на једном град потуче?

— Тако је; небо не уговара кад оће с нама да се зарати, али тек...

— Ех добро, морао сам тешко Богу згрешити! али Ви ме барем познајете; шта Ви мислите о мени?...

— Добро, ништа друго него добро. Ја сам увек за Вас говорио: Јаков Ескенаж је сретан отац, поштен и богат гостионичар, честит и вредан човек...

— Ах! Да, све сам ја то у истини и био, али сутра у јутро, пре него што устанете, нећу бити друго ништа него слепац крај очију, скиталица, нећу ништа друго имати него сенку прошлости, а та ће ми успомена још више несносљивих јада задавати и мучити ме.

— Јакове Ескенаже . . . где ти је памет?

Поп намигну на своју многобројну породицу, која се одма удаљи. Оставши попа и Јеврејин сами, поче попа: Сад ми потанко искажите шта је то по среди?

— Ох! моја ћерка, поче Јаков кукајући, моја сиротна ћерка! ја имадем још мушке руке, па ако и извучем неколико жалосних година до гроба, не мари ништа, али Башињка. Та је ли могуће замислити ју да проси милостињу.

— Шта?... Та то је грозно! повика престрашено стари попа.

— Тако ми Бога, који не чује то је цела истина, моја се ћерка допада господару.

Попа поче да мери свога госта.

— Она се сваком допада, рече.

— Ех! Ви ме не разумете... Ви сте старац, а уз то још и светац. Господар има само четрдесет година, а не верује ни у шта. Зар још не погађате? Башињка је несретна што је лепа... кућа и дворкиње биле би... — Јаков сакри своје лице међу обе руке... биле би цена за крв, мој оче.. разумете ли ме сад?

— Врло добро... а шта она на то све каже!

— Моја ћерка? Зар још питате? Башинка одбацује ту срамоту. Зар сте двојили о њезиној чедности?

— То не не дај Боже, али ме весели што још имаде створења људских, па ма од куд год дошла...

На то, се попа дубоко замисли.

— О чему мислите, упита га Јаков, пошто је стајао дуже времена упртим очима у његове бледе и величанствене црте.

— На Јосифа у овом часу? Велим да се Ви нисте томе тако опирали, био би данас то леп пар људи.

— Бог то не хтеде, уздахну Јаков.

— Бог! Не чините Бога кривим за своје погрешке. Зашто сте одбили Јосифа? Јер је био војник, јер је био сиромашнији од Вас, и што Вам се чинило, да није побожан. Ама је за то био достојан младић, који је видео доста света и који је имао доста мозга у глави.

— Ви имате потпуно право. Ја сам онда био опсењен мојим богатством, заборављао сам био на оно што сам из прва краја био. Али је све то протутњало... па чему задиравати и потрзати ствари из заборава на видик?

— А је ли и Башињка заборавила?

— За њу не знам. Башинка је побожно девојче, које штује вољу свога оца. Када оно одбацих молбу Јаковљеву, она ми не рече ни речи, али писам назирао у дубину срца њезинога.

— Ех дакле, познајте руку божију! Онога младога војника, који беше добио отпуст и који се истом што је био слободан пожурио да баци пред ноге своје родице своју слободу, свели сте би с пута, премда је био син Вашега брата; занемарили сте, да даднете покровитеља Вашој ћерки, потпору Вашој старости. И сад га видим, где долази у Москву тужан и жалостан. Отишао је онамо, да заради себи хлеба и да на све заборави. Њега ћемо зовнути, Јакове; он је одважан, доброћудан и честит... он ће опет доћи, да Вам помогне у невољи у којој сте...

мире — то је тако нечувен поступак, да се заиста морамо дивити, како су ти мађарски политичари могли тако натрчати, пре него што се претходно увере, какав их дочек чека. Они хоће преко букурешких државника да се мире с Румунима! Но државници у Румунији сасвим су лепо им поручили, да се у то не мешају, јер су на то позвани њихови сународници у Сибињу. Време се променило; *„сад дошло време, цура моли мене“* — могу певати румунска господа. Одговор државника румунских и вођа ердељских од особите су важности. Мађари могу сад из тог одговора увидити, да идеја о солидарности немађарских народности сазрева. Из Букурешта поручују: „ми се не мешамо у ваше ствари;“ из Сибиња довикују: „мирити се са свима народностима, те у тој заједници можете се и с нама измирити.“ Мађарски политичари ако дакле хоће да се мире имају један пут: *да ступе у преговоре са свима народностима, како би се цело народносно питање већ једном скинуло с дневнога реда.*

Наравно, да они то не ће учинити, и ако би то добро и нужно било. Они хоће да *оцепе* Румуне од осталих народности, па да тиме спрече заједницу немађарских народности.

Врло је пријатна појава, да им то није испало за руком. Плод њихове радње сазрева.

Ви сте донели чланак о зак. предлогу, како да се органишу управни судови. Сваки се мора чудити, зашто се влада жури с таким реформама. У целоме свету прво се изведе једна знатна реформа, па се онда иде даље. Но влада ради тако из партајске тактике. Она хоће да избије грофу Апоњију оружје из руке, те да тако докаже, како је Апоњијева странка непотребна и излишна. Не би нико веровао, али је гроф Апоњи заиста постао јако популаран. Кад му се извуче постоље испод ногу, он ће морати потражити савез владине странке или ће играти смешну улогу. Гроф Апоњи тражи црквене реформе и влада ове подноси; гроф Апоњи захтева, да се пре расправе поднесе предлог о управним судовима и влада тако чини; гроф Апоњи тврди, да државност Угарске захтева, да постоји засебна дворска управа — влада и ово изради. Па шта ћете више, пита Векерле Апоњију. Да се оснује засебна угарска војена академија, то је тако незнатно питање, да због тог једног питања нема смисла да једна странка постоји. Гроф Апоњија нашао се у шкрипцу. Не би хтео у владин логор, а влада му својом предусретљивошћу опозиционални посао отештава. Векерле је још летос хтео да привуче Апоњија. *Тада је један повереник Векерлов нудио Апоњија, да он са својим пријатељима пређе у владин логор. Апоњи није хтео на то пристати, јер се бојао, да ће Векерле на брзо пасти, да не ће ни моћи поднети оне реформе, које обећава.* Векерле није пао и Апоњија је опет на раскршћу. Апоњи изгледа као оно дете, кад из друге собе отвори врата, промоли своју главицу и виче тату, а како тата хоће да га прихвати, дете брзо побегне и за собом затвори врата. Тако и Апоњи почне да кокетира с владом, која већ хоће да га ухвати за крај од капута, но он брзо загребе, а пошто је кракат, то увек сретно и умакне.

Како ће се даље развијати партајски одношаји у Угарској, тешко је предвидети. Векерле би хтео да увуче Апоњија у своју странку, да му ослаби популарност, а радо би му дао да у влади свира *другу* вијолину. Апоњи то неће. Он као вели: „Боље бити *први* у Ноли, него *последњи* у Риму.“ Тако се те две странке вуку клишка, или боље рећи: Векерле и гроф Апоњи.

С тог гледишта, с гледишта партајске политике треба пресуђивати све ове реформе, које је влада у последње време поднела на расправу угарскоме сабору. Треба збунити опозицију, и то је главно, па макар велика већина тих законских предлога пала у бунар! Нека се каже, влада хоће, а није она крива, што не може.

Што се тиче организације управних судова, то је овдашње јавно мњење у опште тај предлог врло радо примило. Немојте се томе чудити, јер су становници Угарске доста трпили од злоупотреба политичких власти. Али само *извађење* тог закона опозиција је примила с помешаним осећајима; нарочито јој се не свиди, што ће жупани бити председници првостепених управних судова, јер и они не могу да верују, да може коза чувати купус! Опозиција ће, као што се из њихових листова јасно види, тражити измену зак. предлога у том правцу.

Извештај министра-председника Векерла, да ће се успоставити дворско особље и у будимском двору, примила су све странке са задовољством. Још пре неколико година том се успеху нису надали. Него „једењем долази апетит,“ и сад опозиција већ иде даље, па тражи засебну угарску кабинетску канцеларију. Никад краја захтевима, никад сита. Што се опозицији више попушта, то њени захтеви све више расту. Министар је одбио тај захтев, јер као што он вели, како ће се организирати дворска канцелерија, ту искључиво има решавати воља краљева.

Највише запиње код предлога о грађанском браку. Истина овдашња штампа поздравила је тај предлог и хтела је да фабрицира „либерално одушевљење“, али је то све с натегом и усиљено. Странке ће се у том питању страшно заплести, неће се знати, ко је коме род. Противника цивилног брака има у свима странкама. *Искрено* се радују томе предлогу само Калвини и Јевреји. —

Знам да ће вас интересовати питање *о потврди избора бачког и будимског епископа*, јер се ствар нешто отеже. Но то је случајно, пошто министар није доспео, да учини предлог. *Међутим као што сам из поузданог извора дознао, владике ће бити потврђене.* Влади није сада то тога, да ставља сметње избору; има и онако пуне руке посла.

Хрветска источна политика.

Бијанкини, далматински Хрват, посланик у царевинском већу, држао је 18. новембра приликом расправе о домобранској новели један говор, у коме је истакао и хрватску источну политику.

Тај је говор врло карактеристичан. Ми из њега доносимо најглавнија места, а још ћемо се осврнути на њега.

Ево шта је рекао Бијанкини:

Господо! У југославенском се свијету боре двије струје: хрватска и српска. То нису, као што неки држе, само два различита имена; то су двије различите државне идеје, двије различите културе, европска и византинска, могао би рећи: два свијета, двије цивилизације. Средишта једне ове струје јест у монархији, у Загребу, средиште друге лежи у краљевини Србији, у Београду. Хрвати имају за себе ону културу, која је плод равновјесја између народнога значаја и запада; они имају за себе наобразбу, што показују многобројни заводи, њихова књижевност, а навластито збиља горостасни развитак у раздобљу од по стољећа. Срби напротив имају за себе нешто врло заводљива успркос ниском степену образованости: они посједују државну неодвисност.

У борби ових двију струја то је чинбеник, који моћно говори за Србе и то за то, што аустријска политика на истоку није разборита; да, готово би се могло рећи, што смјера за тим, макар и индиректно, да потпомаже струју из Београда. (Чујте! Чујте!) Да монархија потпомаже хрватску струју из Загреба, како то налаже њезина дужност, да уједини све своје земље на југу у једну краљевину — у Хрватску — па овој краљевини даде ону самосталност, што јој припада пред Богом и људима и хисторичким правом, онда би изчезнуо и онај једини разлог, који дјеломице говори у прилог српској, а против хрватској струји, која је коначно ипак аустријска струја. (Жива истина!)

Господо! Кадно је г. 1875. букнуо устанак у Херцеговини, онда смо се веселили ми Хрвати, гојећи наду, да ће сада ствари коначно кренути природним, праведним и разборитим путом. Устанак у Херцеговини био је дјело Херцеговаца, ну био је такођер и наше дјело. Ја бих могао за то свједочити и много приповиједати, пошто ондје „magna pars fui“. Уредништво „Народнога Листа“, што га имадем част уређивати 22 године, било је у сваком погледу главним станом усташа. Наш веома поштовани господин колега др. Клајић знаде то исто тако добро, као што и ја; преко наших су руку пролазиле пушке, барут и живеж. Имали смо оправдана разлога мислити и вјеровати, да ће из развитка ствари са и крај Аустрије такођер и Хрватска прпсти користи, да ће се наиме праведно понијети прама Хрватској. С овога су разлога сви Хрвати толико потпомагали и доприносили за окупацију Босне; тим се узоштрила трвења између споменутих двију струја; а ипак би се могли нагодити гледе свих осталих точака, али гледе Босне и Херцеговине, крај садашњих прилика, веома тешко. Кад смо ми Хрвате све приредили, кад смо свему допринели и припомогли, онда нам се је рекло: „Сад можете ићи, луди Хрвати.“ (Чујте! Чујте!) И почеше Хрвати истискивати, кад је био одстрањен из Босне јуначки генерал Филиповић. Тим је аустријска политика дефинитивно ударила злокобним путем.

Политика, што ју наша монархија води у Босни, јест њемачка и мађарска политика, која нада све имаде протухрватски значај. (Чујте!) И тако бива, господо, захтијевамо ли ми Хрвати Босну и Херцеговину за себе и за монархију, онда нам се напосе двојако одговара: прво, да смо ми дионици њемачке и мађарске политике; друго, да не имамо срца за браћу, тежећи за тим, да они с нама дијеле наш жалостни удес у монархији. Овако се, било то како му драго индиректно, потпомаже српска струја, а у исти се пар ради проти хрватској струји и проти пробитцима монархије на истоку. (Повлађивање). — У пештанским се и бечким листовима спочитива Хрватима: монархија није за вас окупирала Босне. Нека је тако, господо, *ну једино ми Хрвати можемо сачувати Босну*; ми смо ова точка, што спаја Босну са монархијом. Босна је већ била *дио хрватске краљевине*; у Босни се говори исти језик, као што у Хрватској, Славонији, Далмацији и Истри, *хрватска је свијест будна у Босни* (?) да још више: Његово Величанство наш краљ присегао је г. 1867. у Будимпешти, да ће вратити Хрватској све оно, што јој припада под којим му драго правним насловом. (Врло добро!)

Саберу ли се дакле на југу све земље, гђе се хрватски говори, у једну скупину, па се овој политичкој скупини — која ништа друго не смије бити нити може бити, него хрватска краљевина — даде самосталност, по којој хрватски народ не би био подложан ни једному другому, онда би био на Балкану учињен крај не само најзнаменитијој и најиздашнијој потпори српске струје из Београда, већ би Босна прионула уз Хрватску и монархију, и политика монархије имала би на истоку чврсту подлогу. (Жива истина!) Без тога су, господо, некористни сви војнички закони; они неће ништа помоћи, док лоша политика, мађарска и њемачка политика, отуђује монархији балканске народе и крчи пут свакојаким струјама.

Жалосно је, господо, што монархија у свим балканским државама потпомаже оне тежње, које нису тежње народа. У Србији је била наклона Милану и напредњачкој странци, у Бугарској Стамбулову и Фердинанду. Тим се она ставља само у антагонизам прама Русији, са којом би она у осталом, крај здраве и разборитије политике могла да иде на истоку хармонично и паралелно. (Тако је!) Не спада амо, нити ја хоћу да ступим на широки пут овога питања, ну дође ли, господо, једанпут до обрачуна због овога антагонизма, онда неће одлучивати војнички закони, а овај најмање. Међу нашом монархијом и Русијом не смије *владати антагонизам*, а мора ли он бити, онда се монархија не треба никога бојати (?) води ли славенску и хрватску политику. (Повлађивање). А буде ли она то чинила, онда ће „eo ipso“ нестати разлога антагонизма.

Нови Сад, 26. новембра 1893.

— **Шта је с потврдом изабраних епископа?** Ми смо у своје време јавили, да је настојатељ манастира Месића, протосинђел *др. Емилијан илем. Ридић* поднео меморандум Његову Величанству. Тај је меморандум послан патријарху на изјашњење, и као што смо с поуздане стране извештени, *патријарх је пре десет дана послао одговор, (кога је саставио Исидор Ђирић)*, а тако изгледа, да ће се и ствар потврде у скоро решити.

— **Мађари и Славени у прошлости.** („Маднары и Славяни въ прошломъ.“) Ово је наслов говору, што га је у свечаној седници варшавског свеучилишта држао професор Константин Грот. Ова је расправица у многом погледу занимљива. Знаменити руски писац црта ту верно према историји одношаје Мађара и Словена у прошлости, који су по суду

— Он... Јосиф! Он се неће никад вратити.

— Онда ви не знате шта је то љубав Јакове Ескенаже! Научите то од мене премда сам ја стари попа: што је више женска, која се љуби потиштена, понижена и несретна, тим више весели човека, да ју подигне. Љубав је веледушна, она имаде неодољивих замашаја. Колико год брже узмогне коњ да му трчи, Јосиф ће долетети к Вама.

— Дај Боже!... У Ваше се речи уздам. Кад ме претња господарева немило дирну у срце, ја пре свега помислих на Вас, на Вас оче целог села, који пружате помоћну руку сваком који ју затреба, без разлике, било Христијанину или Јевејину, богатом или сиромаху. Нека Вас Бог помогне и утеши, као што сте Ви мене утешили!...

Лакшим кораком дојури сада Јаков до куће; беше касно, у селу не беше више ни једног светлила, осим онога што гораше крај кревета, где се Башињка мучила, освојена врућином и грозницом. Ручак још од подне охлађен и недирнут стајаше још на столу. У кујни, која је некад одјекивала брбљањем служинчади и раденика, све је ћутало; предвиђење расула беше обузело сву кућу, премда ни Јаков ни његова кћерка о томе ништа не рекоше.

— Дете моје, рече отац приближујући се кревету, доносим ти утеху; наш пријатељ попа шаље ти је. Пре свршетка ове недеље, навјешћује ти помоћ, Башињко.

— Каку помоћ?.... говорите.

— Обећај ми пре свега, дете моје, докле год буду трајала ова кушања и прогонства, ако будемо.... и отац стисну грчевито своју кћер на своја прса, ронећи сузе на њезине косе, — ако будемо одвојени... Бог зна шта нас чека!... обећај ми, да ћеш се наоружати против замки и завођења...

— До последњег даха! рече дете дигнувши десну руку.

— Добро, миран сам. Што год било да било, ти ћеш знати нападајима одолети?

— Неће никад бити нападања за мене оче. Ја не могу бити напастована ни за чију љубав.

— Башињко, ја сам мислио да си волела Јосифа?

Она поцрвени, па одврати одважно:

— Јест оче, њега сам волела и волем га још увек, онолико колико презирем барона. Али Ви сте говорили о утеси?...

— Наша је утеха Јосиф...

— Ох! Боже мој!

— Волела си га, настави отац, ти га и сада волиш, кажеш; а међу тим кад ме је молио, да пристанем на вашу женидбу, кад нас преклињаше обадвоје, ти си остала хладна, неси се изразила, околишавала си моја питања.

— Нисам хтела да Вас ражалим? Знала сам, да Вам сиромашан зет не би био по вољи... Морала сам дакле, да прећутим Вама за љубав...

Старац спусти на њезине груди ожалошћену главу:

— Заиста, промрмља, то је казна божија.

Мало за тим настави старац: — Кад сте били деца, Јосиф и ти, те кад сте се играли пред вратима као два голуба, твоја покојна мајка обично ми је говорила: створени су једно за друго. Венчаћемо их једнога дана... Неслога се увуче у нашу кућу, постадосмо сиромаси, и родитеље Јосифове постиже иста судбина; њихово момче, још скоро као дете, би уновачено у војнике.*)

Да би избегао преварним веровницима бејах побегао; упутих се према северу, те тако стигох у место где нема Јевреја. Најпосле мало ми је стало до тога, рекох у себи. Бог је свуда; нема места где му се не бисмо могли помолити.

Твоја мајка пође са мном премда беше врло болесна. Теби је тада било осам година. Уморни, умирући од глади једва се довукосмо до оног двора. Двор је сад пећина једне крволочне звери, а онда беше стан човека доброчинитеља. Још нисам био ни довршио приповетку о мојој тужној прошлости, а он ми понуди ову гостионицу, — просту даскару у оно време, са башчом и њивом, под врло умерене услове. На жалост моја жена није више доживела да види нову кућу на место колибе, а наше житнице препуне. Она умре оставивши нам њезин благослов, који је Бог услишао, јер наше имање умножи врло брзо. По несрећи спаилук промени господара, али овај новајлија није наследио према својим најменицима добру душу свога претходника. Међутим ми се нисмо могли потужити: оштар према свима, а нас је миловао особитом милошћу. Нисам ни могао помислити, да се отац ради његове кћери добро пази, јер не опазих вука, да се к нама увлачи у кожи јањета.

На то стиже Јосиф, кога нико није очекивао, а и препознати се није могао. А како да га се и препозна? Не беше то више онај мали Јевејин румених образа, бојазних очију, обучен у дугачком дубету, већ чврста људина, који носаше војничке ордене да прсима; и глас и говор му беше промењен! не, није више наличио на Јевејина. А после петнаест година одсутности, уништао је овде као у своју кућу, натуцајући некаково обећање, које су време и околности већ избрисале биле из моје памети. Зар да сам те изручио ономе човеку, који није леп, ни богат, и незнајући да ли ти је по вољи? Ја сам нешто друго намеравао; мислио сам да могу изабирати, али Бог је друкче одлучио. Видим ја то добро данас, па се подвргавам... Додуше Јосиф нам не може дати удобност, пошто је ни сам нема; али може утешити моју старост једним делом његовог бремена, може тебе бранити од сваке опасности, може бити потпора нашој сиротињи... он то може, *ако оће.*

(Наставиће се.)

*) У Русији су под царем Николом Јевреје још од детинства уновачивали.

његову све до половине прошлога века били добри и пријатељски, а у том да се састојала сва сила и јачина господства Мађара. Истиче, како је тесно спојена историјска судбина Мађара са словенским светом, како важну улогу су играли Мађари, појавивши се у IX. веку на Дунаву и сјединивши у критичком моменту своје силе са силама западнога Словенства против претећега германскога света, па како су често и касније кроз векове у свом властитом интересу служили задаћи очувања Словенства од тога свеопштег непријатеља. Разматра, како су се Словени одужили Мађарима услугама у свима гранама културнога живота, а главно да су им помогли очувати њихову народност и индивидуалност против свима тежњама немачкога запада. Мађари не само да нису због те тесне народно-политичке свезе са Словенством ништа изгубили од свога значаја и политичке им улоге, него су сачували и стекли много од онога, што им обезбеђује њихово садашње народно суделовање и место међу другим културним народима Европе. Писац држи, да се из чињеница историје црпи уверење, да је у такој свези и узајамности први и једини услов успешном историјском развитку обеју главних народности у Угарској.

„Но сувремени Мађари — завршује писац — не ће да схвате поучни наук своје историје. Заборавив на своју прошлост, они су лакоумно прекинули своје историјске свезе и одношаје, па су изабрали себи нови, но опасни пут, на који су их навели Аустрија и Немци, ти од искона непријатељи, како њих самих и њихове старе слободе, тако и свега онога света, с којим их је нераздружно везала повест. Камо их води тај пут? За кога они раде, непромишљено угњетавајући и мађаризирајући Словене? То је питање, које они себи не стављају, но о којем би вредно било промишљати, — кад би они хтели пред наступањем у другу хиљаду свога историјскога живота мирно и непристрасно прислушкивати глас историје и свога правог добра.“

Ово су мисли тог знаменитог Руса.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. Заступничка кућа угарског сабора у седници од среде наставила је дебату о мањим буџетима. Код тачке диспозицијоног фонда тужио се *Ото Херман* на погрешке владине штампе. Министар је рекао, да влада не утиче много на ту штампу, „Немзет“ је орган странке, а не владе. После тога завршила се дебата о мањим буџетима и започела се дебата о буџету министарства финансије. У јучерашњој седници продужена је расправа о буџету министарства финансије. Дебата о том буџету довршиће се у идућој седници.

— **Нова влада у Србији.** О ситуацији у Србији јављају „Мале Новине“ ово: После пуна три дана договарања и преговарања, нова влада најзад је образована онако, како смо у јучерашњем броју јавили. Сем др. Докића, остали су сви стари чланови владе, а на место Докићево дошао је за министра просвете др. Веснић. Према томе ово су чланови владе: ђенерал Сава Грујић министар председник, министар војни и министар спољних послова, др. Миша Вујић министар финансија, Светосар Милосављевић министар унутрашњих дела, Светозар Станковић министар грађевина, Раша Милошевић министар привреде, Пера Максимовић министар правде и др. Миленко Веснић министар просвете. — Досадањи министар спољних послова г. Андра Николић враћа се у државни савет.

Криза је најзад свршена. После тродневнога ценькања, најзад су се погодили. Сад су опет сви точкови понамештани на своја места и машина се опет окреће. Имамо нову владу, у којој су остали сви стари министри. Иступили су само двојица, болесни г. Докић и напуђени г. Андра.

Двојица отишли, а само један дошао...

Г. Веснић је новајлија. Он тек има да покаже шта уме и шта може. И пред њим и иза њега стоји велики знак питања. Хтедне ли и умедне ли, лако му је да у свему надвиси своје последње претшаснике, који су за собом оставили веома површне и плитке трагове. Веома ћемо се радовати, ако једног дана могнемо рећи: Он је оправдао очекивања, која ова земља с правом изгледа од свога министра просвете. Задовољавати интересе личних пријатеља и партизана, а заборављати интересе земље — то је била клизавица, на којој су падали и врат ломили махом сви министри. Та опасност виси и над главом г. Веснића. Да ли ће он умети да је избегне, показаће време. За сад можемо само толико рећи, да би му ми то искрено желели.

Елем, у целом новом кабинету само је један нов министар. Па ипак не може се рећи, да он даје неко обележје новој влади. Чудновато! Њено обележје најбоље показује не нови министар, који је у њу ступио, већ баш онај стари, што је из ње иступио.

Мислимо на г. Андру Николића. Умерен и мирољубив човек! Г. Темел толико је викао у његовом кабинету, да је г. Андра ухватио страву, он се осећао и сувише шут, да се бори с Аустро-Угарском, и с тога се човек повукао. Они што су остали, изгледа да су се сабили у гомилу, окренули један другом леђа и спремили се да покушају куражно дочекати аустро-угарске претње о затварању границе. О г. Миши Вујићу чак веле, да је то ставио као услов за свој даљи останак у кабинету.

Према томе, обележје нове владе било би њена решеност и одлучност, да у питању о обртној порези остане на свом ранијем гледишту, да откаже Аустро-Угарској право, да се у то питање меша, па дође ли с тога до економскога рата с Аустро-Угарском, онда да га примимо и одлучно водимо.

Тако се у јавном мњењу схвата карактер нове владе. Да ли је то тако, и у колико је тако, знаћемо у најкраћем року“.

— **Криза у Италији**. Тек што је Зарнадели склопио министарску листу, а већ му се дело распало. Није могао да састави владу, те је морао да изјави краљ како у својој мисији није успео. Но тада није се могао наћи други, који би се примио те тугаљиве мисије, те је краљ опет звао себи Зарнадела. Ко зна шта ће изићи из овог хаоса?!

— **Финансиско стање Грчке.** Како лондонски „Рајтер Офис“ јавља, на неколико позива грчког министра председника Трикуписа, ускоро ће отићи из Ливерпула у Атину Самуелсон, који је познат са својих списа о југоисточним државама Јевропе, да испита опште финансиско стање Грчке.

Дописи.

Будимпешта 6. децембра: *Заједнички састанак српске румунске и словачке вел. школске омладине.*

Вест о уједињењу будимпештанске срп. великошколске омладине прихватила је овдашња румунска и словачка вел. школска омладина са највећом радошћу и одушевљењем, сматрајући у томе сигурну залогу, да ће у будуће Срби онакав рад хтети и моћи развити у политичној борби какав изискује и заслужује достојанство и хисторијски поност српскога народа.

Да би се дало спољна израза симпатији и одушевљеној вољи за заједнички рад у погледу народносног питања, омладине трију немађарских народности: српска, румунска и словачка омладина приредише јуче први заједнички састанак.

Овај састанак беше диван и величанствен; многобројна посета и једнодушно одушевљење за народне идеје дало је заиста идеалну перспективу будућег заједничког рада три велике народности: српског, румунског и словачког народа.

Одушевљење и топле речи, које су овом приликом изговорене на српском, румунском, словачком, немачком, латинском и мађ. језику, изнеле су нам, са разних страна расветљен, тешки и неправедни положај угарских народности, а утисак тумача народних осећаја беше на цео скуп тако огроман, да се одјеци истога никако не могу сматрати као излив тренутних осећаја, него као израз општег дубоког уверења, које ће бити кадро будућу интелигенцију српског, румунског и словачког народа у предстојећој тешкој народној борби подстрекавати на истрајан и мушки рад за свете народне идеале.

Одушевљење и топле речи зачињавале су дивне песме српске, румунске и словачке, које су за све присутне право уживање биле.

Циљ овог првог састанка, а наиме: међусобно упознање чланова српске, румунске и словачке вел. школ. омладине, и тумачење наших општих заједничких невоља, постигнута је на опште задовољство.

Сви се растадосмо са тим уверењем и чврстом вољом, да те наше заједничке састанке и у будуће одржавамо, те да тим ударимо сталан темељ за будућу заједничку политичку акцију, да подигнемо јаки бедем против ужасне навале нашег општег политичког противника, који нам и најсветије наше благо: веру, народност, језик и културу на миру не оставља.

У знак поштовања према свима оним људима, који се борили и боре за узвишену народносну идеју, па за исту и жртве приносили, закључено је, да се са овог заједничког састанка пошаљу поздрави првацима српског, румунског и словачког народа.

Ето, тако је у главном текао први наш заједнички састанак, а дај Боже, да се такови састанци и у будуће више пута одржавају!

Члан срп. уједињене омладине.

ГОВОР
Младена Јосића,

пароха Маршоношког и изасланика Старо-бечејског протопресвитераша, говорен у свештеничкој скупштини 4. новембра 1893. године свештеничког удружења.

(Свршетак.)

Но колико би ми могли примити ту наглу мисао удружења, држим, да наша православна епископална црква неће је тако лако освештати, нити ће наш св. Синод тако лако тај нов корак благословити, а у томе нас уверава и одговор Његове Светости, штампан у 12 броју „Српског Сиона“ у ком је рекао: хоће ли се моћи удружење остварити, то зависи како га свештенство мисли остварити. Ја сам уверен, да вас већина неће овако опште удружење, јер сте се многи изјаснили за епархијско или протопресвитерско удружење. Али то нам је одушевљени брат известилац стрпао све у његово опште удружење, и ако зна да није то једно и исто, па зато не треба мислити, да је и наш св. Синод већ освештао ту замисао тиме, што је благословио да о томе збор зборимо. Ви гледате свештенство Ст. бечејског протопресвитерата као опозицију, а не знате хоће ли епархијско или протопресвитерско удружење, које већ имамо годишњим протопресвитератским зборовима. Нас се питало хоћемо ли опште пресвитеријанско удружење као законито организовано тело уоквирено параграфом, и ми смо рекли: нећемо, јер тако удружење противи се у првом реду духу епископалне православне цркве.

Наша је црква православна епископална и тај епископални карактер носи основом апостолском и удружењем епископата, које удружење освештава именом св. Синод. Историја цркве православне дакле познаје удружење свештенства, али његовог највишег степена епископата. Она је то удружење уоквирила законитом формом у 37 правилу Апостолства, које су поновили други сабори. То је јасно правило. Ја не знам ни једно правило у ком је изречено, да се и пресвитеријанство има удружити законитом формом.

Може бити да ће се рећи што није изрично казано: може да буде. У ту могућност поверовало је свештенство краљевине Србије и удружило се. Друге помесне цркве још пису то урадиле, па ни велика православна Русија, која има истина своје свештеничке зборове, које од времена на време сазива епархијски епископ, не по законитој дужности својој, већ по увиђавности и вољи свеје епископске власти. Па нузгред само да споменем може ли нас и ако може бити удружења одушевљавати удружење краљевине Србије? Зар би могао ко данас познати у краљевини Србији цркву православну у карактеру епископалном, када пресвитеријанство у својој седници препире се: хоће ли се позвати поглавица црквени, да им благослови збор и договор, и напослетку каза се милости реч: ако хоће нека дође, и седи старац родољубиви Михаило долази са страхом и трепетом у збор пресвитера, у коме збору са усана његових не сме да слети позната му одушевљења реч са срца му казивана.

Нека ми је опроштена нузгред напомена ова.

Црква Православна тиме што је правилом својим удружила епископат хтела је успоставити разлику између пресвитеријанства и епископата и утврдити чврст темељ епископалне цркве.

Нацрт правила удружења побија моје разлоге оним правилом својим, које говори: Архијерејски синод усвојиће или ће одбацити у року од 30 дана закључак свештеничког удружења; усвоји ли га, биће писан као закон и то је оно за шта се нацрт прикрива, да се неће окрњити дух епископалне цркве.

Но да наведем један могући случај. Свештеничко удружење по нацрту истакнуто, власно је доносити резолуције за црквено-народни сабор. Св. Синод или ће примити или одбацити. Ја верујем у ту могућност, да ће св. синод одбацити закључак свештеничког удружења и сузбити тежње удруженог свештенства. То одбацивање узеће свештенство, ако не баш јавно, ал у срцу своме с негодовањем. Ти се случајеви могу опетовати и шта ће да буде? Свештенство ће помишљати на своје законито удружење, опробаће своју снагу и што је најопасније, једног ће дана као законито организовано тело отпор дати св. Архијерејском Синоду. И тај отпор, тај сукоб или неспоразум пресвитеријанства са св. Синодом био би револуција у јерархији тим више, кад би тај сукоб још потпиривао утицај наших партајских страсти, са којима ми радо живимо. Посљедица таких сукоба била би, — пад епископалног карактера или надмоћије пресвитеријанства. Или обратно, ми би могли често стварати и сукобе са тежњама народним, које не смемо чинити јер ми и ако се можемо еманцитовати од тежња и жеља појединих партија, али од тежња и жеља народних не можемо.

Нема сумње да то није нов корак у цркви Православној. Црква Православна никада није осећала потребу да удружење свештенства уоквири параграфом. Она то чини епископатом а нас удружује позивом свештеничким и моралним обвезама. Или зар већу важност дајете суво-парном параграфу, него оној нашој моралној обвези, којом смо дужни извршивати све тачке по нацрту истакнуте, или ако хоћете видљива знака нашем удружењу, зар нас не удружује копча прноризе хаљине, са којом нас веже у Христу братство и морална дужност љубави међусобне, као што вели нацрт да би и то била једна тачка односно један параграф. Тешко нама и нашој љубави кад ће нас да спаја параграф, а не они силни спољни и унутарњи символи нашег свештенства, који стојимо удружени најтешњом везом.

Снаком своје. Наша помсена црква обграђена је чврстим бедемом св. Архијерејским синодом и нашим автономним властима и нацрт што прописује удружењу свештеничком, као дужност закониту имамо ми у тим властима и у нашим већ по свештенству своме, законитим обвезама и моралним дужностима.

Ја удружењем овим, при свем том што је ново, не видим ништа напредније уређено, осим што би моралне дужности наше скидали са грбавих леђа параграфских.

Писало се о цељи удружења свештеничког и рекло се, нужно је да се свештенство удружи, јер је религиозна свест, морална јачина и верска пољуљана и нападнута. Узрок томе писац није хтео да испита, па ако је тако, ко је томе крив? И заиста тешко је изићи кривца, скрио се он за леђа нашег данашњег растројства, па да вас умирим браћо, ево ја у име целог свештенства протопресвитерата Ст. бечејског примам удружење, али не по вашем нацрту истакнуто, већ удружење јаче и снажније „удружење свештенства Митрополије Карловачке са народом нашим“, па са овога збора понесимо закључак свој на све крајеве наше, да се свештенство Митрополије Карловачке удружило са народом својим са нацртом да ради у славу цркве православне у корист народности наше, па ако има и постоји опасност по цркву православну, као што вели писац Српског Сиона, отклонићемо лакше и успешније не раздружени са овим удружењем, већ удружени са свима онима, који су позвани с нама било по законитој дужности, било моралним обвезама, да извршују тачке у нацрту овог нашег удружења истакнуте.

На основу свега тога ја сам против удружења по нацрту истакнутог са разлога:

1 Што удружење тако или законити сабор пресвитеријанства не одговара духу епископалне цркве Православне.

2. Што тако удружење прибира се у касту пресвитеријанства, које може да створи сукоб са јерархијом и сукоб са народом.

3. Што тврду веру и поверење имамо у његову светост, нашу поглавицу и епископат, да ће у добу кад опастност буде попретила св. цркви и њеним установама знати свагда сузбити и да ће у

случају потребе епископи сазвати по даљој епископској власти збор свештеника помесни или општи, које свагда може бити по вољи њиховој, те како је кормило цркве православне у њиховим рукама, то није упутно машати се за крму све дотле док епископа одлучна реч не каже: нужна ми је ваша удружена моћ, да са мном упоред ради.

4. Што тврду веру и поверење имамо у нашим автономним властима, да ће они са моралним обвезама нашим, којима смо их дужни потпомагати, успешније моћи извршавати све дужности по нацрту истакнуте.

5. Што је Његова Светост са епископатом најцелисходније сватила удружење свештенства тиме, што је узаконила протопресвитерске зборове, којих се закључци шиљу Епархијалном епископу, а исти може по потреби поднети св. Синоду на решавање, те је тиме цело свештенство удружено у облику оном, који не крњи дух епископалне цркве.

Поднашајући овим уверење своје и свештенства Ст. Бечејског протопресвитерата, молим, да упишете и нас у редове оних, који хоће напредак цркве, свештенства и народа српско-православног.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 26. новембра 1893.

— **Седница књижевног оделења** „Матице Српске“. Од сл. председништва Матице Српске добили смо ову објаву: „Позивају се сва господа чланови књижевног оделења, господа чланови „Матице Српске“ и остала поштована публика, да изволе доћи у *седницу књижевног оделења*, која ће се држати у суботу 4. (16.) декемара о. г. у 3 сахата после подне у дворани „Матице Српске“. У тој седници говориће **Јован Ђорђевић**, члан књижевног оделења, у спомен и славу пок. **Јовану Бошковићу**, члану књижевног оделења матичиног“.

— Јуче је држало **представништво вароши Новога Сада** своју редовну седницу. Расправљали се највише текући послови. Министарство је одобрило прорачун за 1894. г. у ком је варошки прирез установљен са 44%. — На дневноме реду био је избор једног канцелисте првог разреда и једног канцелисте другог разреда. У кандидацију за канцелисту првог разреда ставио је кандидацијони одбор два Србина, по свој прилици зато, не би ли се српски гласови поделили и мађарски кандидат био изабран. Но Срби сложише се у једном кандидату, те тако буде Србин г. *Никола Кондорош* изабран. За канцелисту другог разреда кандидацијони одбор није ставио у кандидацију ни једног Србина, те тако је изабран Митермајер. — Требао је бити избор подбележника, но пошто је кандидацијони одбор пронашао да ни један од компетената нема квалификације, то ће се нов стечај расписати. — На предлог дра Илије Вучетића против предлога мађистрата добио је Пера Полит умировљен главни књиговођа неку допуну њему већ одређене мировине, од дана кад је у мир стављен. — Баждару Д. Слепчевићу одређена је награда од 500 фор. што је преко своје дужности обављао звање око сабирања варошких регала. — Неким чиновницима су шедујмови дозвољени. — Остали су предлози од мање важности.

— **Затворен.** Пре неког времена затворен је овде г. *Милан Ђорђевић*, бивши српски начелник у Србији, који се од 5 месеци овамо налази овде у емиграцији. Затворен је на захтев српске владе, а захтев је свој српска влада основала на томе, што се по уговору за издавање криваца имају издавати само прости кривци. Од угарске владе дошао је телеграм да се има затворити Милан Ђорђевић. Исти је умолио г. дра Илију Вучетића, да га заступа. Главно је било да се притворени одма не изда српским властима, док се ствар не разјасни. Др. Вучетић је у том смислу упутио молбу на овдашњи кр. судбени сто. Исти је у својој седници решио, да се Ђорђевић не изда, док министарство не реши молбу Вучетићеву. Тако је ствар отишла министарству на решење, где се сад налази. Др. Вучетић је у својој молби нагласио, да издавање не би било у смислу уговора, јер за тако издавање треба да има решење српског суда, да је дотични заиста крив, због чега се оптужује. Међутим српска влада није допринела такво решење, него је просто захтевала издавање Ђорђевића, те се из тог не може сазнати, да ли је овај и крив, за оно што му се подмеће.

Ми се надамо, да ће угарска влада добро проучити ствар, да се за тим захтевима не скрива политичка освета, те да се у нашој земљи не огреше о хуманитарно и међународно правило: да се политички кривци не издају. Наша влада би љуто погрешила, кад би ово правило нарочито у овом случају изгубила из вида, кад су страсти у Србији узбуркане и освете на дневноме реду.

— **Почасни српски консули.** За почасне српске консуле постављени су: за Ђеново г. Маркиз Балесгрино, бив. српски почасни конзул у истом месту; за Мљетке г. Витербо Виторио; за Бар: г. Себастијан Милел, директор паробродског друштва „Buglija“ и за Напељ Анђело Орланди.

— **Сомборски вирилци за г. 1894.** Ово су вирилци вароши Сомбора: Жигмунд Кицкар 2336 ф. 54 н. Др. *Стеван Кроник* 1811 ф. 58 н. Лоренције Фалцијони 1681 ф. 90 н. Јосиф Сечењи 1657 ф. 04 н. Др. Мавро Шпицер 1505 ф. 40 н. *Јустин Коњовић* 1495 ф. 16 н. Александар Почка и 1456 ф. 34 н. Кароль Хамедер 1368 ф. 60 н. Август Фалцилоне 1311 ф. 70 н. *Јаков Лалошевић* 1214 ф. 78 н. Јован Семзе 1174 ф. 75 н. Др. *Пешар Цвешковић* 1150 ф. 90 н. Лајош Блументал 1141 ф. 90 н. Јулије Стринић 1062 ф. 47 н. Роберто Хајндхофер 1029 ф. 30 н. Др. Нандор Фалционе 1025 ф. 60 н. Карло Естергоми 971 ф. 76 н. *Никола А. Бујић* 969 ф. 61 н. *Сима Бикар* 942 ф. 14 н. Др. Коломан Вадаш 905 ф. Фрања Липерт 859 ф. 19 н. Лајош Гравер 857 ф. 50 н. Карло Сауерборн 821 ф. 91 н. Адолф Брук 810 ф. 73 н. Јулије Фејер 790 ф. 08 н. Ђорђе Јозић 766 ф. 76 н. Имре Фреј 760 ф. 68 н. Антон Јерковић 751 ф. *Пешар Бикар* 715 ф. 72 н. Др. *Никола Максимовић* 704 ф, 12 н. *Никола Михаиловић* 702 ф. Петар Џинић 691 ф. 77 н. Др. *Стеван Поповић* 676 ф. 48 н. Јован Михеле 674 ф. Петар Веселовски 668 ф. 55 н. Јован Блументал 651 84 н. Симеон Вагеман 633 ф. 68 н. Мавро Тарчаји 619 ф. 81 н. Стеван Пушвет ст. 625 ф. 58 н. Стеван Џинић 616 ф. 34 н. Јулије Амброзовић 616 ф. *Стеван Коњовић* 605 ф. 79 н. Стеван Молнар 605 ф. 68 н. Михаил Јакошић 590 ф. 27 н. Нандор Аст 583 ф. 06 н. Мађаш Сандо 526 ф. 84 н. Др. *Јован Вујић* 522 ф. 04 н. *Ђорђе Михајловић* 502 ф. *Коста Косанић* 488 ф, 64 н. *Никола Ђ. Вукичевић* 472 ф. 52 н.

Заменици: Севастијан Белт 463 ф. 45 н. Самуило Шефер 445 ф. 39 н. *Захарија Стојковић* 426 ф. 20 н. Лајош Лого 421 ф. 56 н. Бела Амброзовић 412 ф. 82 н. *Јован Јанковић* 405 ф. 33 н.

Новости са стране.

— **Нова секта.** У Делаверу, у здруженим америчким државама, основана је нова религиозна секта, у којој мужеви с времена на време мењају своје жене. Свака жена, пошто проживи извесно време с једним мужем мора да пређе на живљење код другог. Ту општину састављају 200 чланова, који су сви ожењени. Чланови, који не хтедну мењати жене, искључују се из секте.

— **Носомани.** У Паризу је ухваћен харамбаша једне разбојничке чете, која је имала особиту наклоност не само према новцу, но и према људским носевима. Сваки члан те чете пошто опљачка жртву своју, безусловно је морао одсећи јој нос и однети га харамбаши. Још се није пронашло, зашто су им били потребни ти носеви.

НОВИЈЕ.

БЕОГРАД, 25. новембра. У данашњој скупштинској седници председник министарства, ђенерал *Сава Грујић*, протумачио је свој програм. Каже да ће у главноме продужити политику пређашњег кабинета. Влада је вољна да поштује међународне уговоре, те се нада, да се међународни одношаји не ће реметити.

ПАРИЗ, 25. новембра. Неки овдашњи листови доносе, да Италија прикупља војску на француској граници.

ТЕЛЕГРАМИ уредништву „Браника.“

БЕОГРАД, 26. новембра. Краљ Александар врло је незадовољан са садашњом ситуацијом. То је изјавио ђенералу Лешјанину и другима од опозиције, који су били позвани на саветовање Рекао је, да је положај несносан. Кад су посланици последњи пут били код краља, прота Ђурић покренуо је питање о амнестији Карађорђевића. „Не говорите ми о томе“, рекао је на то краљ.

РИМ 26 новембра. Краљ је и данас конферисао с више државника. Занардели је по други пут напустио мисао, да састави кабинет

Трговина.

НОВИ САД, 26 нов. (8. дец.) На горњим житарским пијацама пшеница као и остала рана слабо се тражи, цене су непромењене, те се због тог и на нашој пијаци — уз слаб довоз — рана по дојакопњој цени продавала.

Зрна што приспе на нашу пијацу продају се по следећој цени: Пшеница 6 ф. 80—7 ф. Прва врста 7 ф. 10 н. Наполица 6 ф. 40—50 н. Зоб 6 ф. 40—80 н. Јечам 5 ф. 20—30 н. Кукуруз нови у клиповима 2 ф, 50—90 н. Кукуруз нови окрњен 3 ф. 80—4 ф. Пасуљ бели 5 ф. 10—20 н. Пасуљ жути 5 ф. 40—60 н. Све по 100 кила.

Маст 51—53 ф. Сланина дебела одпрљени свиња 54—56 ф.

*

БУДИМПЕШТА. 25/XI. 8/XII. тк. год. врло слабог обрта расположење је за куп врло слабо закључено је: Пшеница за пролеће 7 ф. 48 н. Пшеница за јесен 7 ф. 70 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 03 н. Зоб за пролеће 6 ф. 79 н.

Вечерњи закључак пештанске берзе сљедећи је: Пшеница за јесен г. 1894. у новцу 7 ф. 70 н. у роби 7 ф. 72 н. Пшеница за пролеће у новцу 7 ф. 48 н. у роби 7 ф. 50 н. Кукуруз за мај-јуни г. 1894 у новцу 5 ф. 03 н. у роби у робц 5 ф. 05 н. Зоб за пролеће г. 1894 у новцу 6 ф. 78 н. у роби 6 ф. 80 н.

*

Цене за одвоз рани до Будимпеште на лађи сљедеће су.

Дунавом до Будимпеште: Од Панчева 26—28 н. Од Н. Сада 23—25 н. Од Бездана 15—17 н. На Тиси: Од Сентеша 30—31 н. Од Сегедина 28—30 н. Од Сенте 27—28 н. Од Титеља 24—26 н. На Сави: Од Митровице 35—37 н. На Бегеју: Од Темишвара 46—49 н. Од Великог Бечкерека 34—35 н. по метарској центи.

У означеним свотама за одвоз раве садржи се и пореза, а обезбеђење шенице није урачунато..

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будимпешти 19. нов. (1. дец.) 1893.

Ц. кр. дукати	6 ф. — н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 92 н.
4% угар. ренте у злату . .	116 ф. 25 н.

Огласи.

W. Benger Söhne — DE JAEGERS NORMAL WOLL-SYSTEM — BENGER SÖHNE BREGENZ — Allein concessionirt Wolle Rein Prof. Dr. G. Jaeger

WOLL-REGIME.
Grösster Schutz gegen Kälte u. Hitze sind:
Benger's allein echte Normal-Unterkleider.
Prämiirt mit 6 goldenen Medaillen.
Illustrirte Kataloge gratis.
Fabrik-Niederlage bei: Д. ЋУРЧИЋА
Нови Сад, главна ул., сопствена кућа.

Пијанство

се лечи у безбројним случајевима опробаним АНТИБЕТИН-ОМ.

Боца 2 фор. 20 новч. = 5 динара 50 пара. — Двострука боца франко послата 4 фор. 40 нов. = 10 динара. 12—12

Добити се може: Апотека „код орла“ у Лугошу бр 52. Банат, (Lugos Banat).

Једна боца **Антибетина**, што сте послали, учинила је своје; онога човека жена **не пије више**, ово се ращчуло те ме моли један познаник мој, да за њ поручим. Пошаљите још једну боцу.
Јосиф Матија, ковач, **Башахид.**

Молим вас лепо, пошаљите ми и опет једну боце **Антибетина** уз поузеће, ово је средство прави анђео хранитељ. **Симон Михлак Брошу.**

Припослата ми боца са средством против пијанства врло је добро дејствовала.
Јосиф Гал, Вајлос, Барања.

Доленотписани изјављујем вам највећу благодарност на вашем **Антибетину**. Са послате 2 боце моја се жена, која је кроз 20 година патила од ужасног пијанства. Богу хвала сада опростила и не помишља на жестоко пиће. **Петру Грифу, Кришфоћ**

ШАНДОР ФИШЕР

СТОВАРИШТЕ „КОД ЉУБИМЦА“
НОВИ САД, главна улица бр. 3.

Творничко стовариште од галантериског и луксузног еспапа.
Велики избор од кожног, тучаног и еспапа од кинеског сребра.
Луксузна стакла, теракота, мајолика и платненог еспапа.

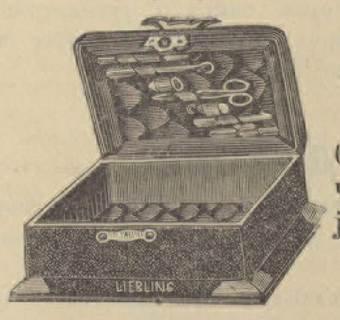

Највећи избор
за божићне и новогодишње
поклоне.
Стална изложба дечијих играчака у највећем избору од најјефтиније до најфиније израде.

Више од 1000 разних ствари
за томболу и друге друштвене игре
по припознатој и чудо јефтиној цени
може се добити само код
Шандора Фишера
Стовариште „код љубимца“
Нови Сад, главна улица бр. 3.
1—3

ДАВИД ЋУРЧИЋ

КОД „ЗЛАТНЕ РУЖЕ“ У СОПСТВЕНОЈ КУЋИ
НОВИ САД.

Мојим поштованим муштеријама у месту и на страни учтиво јављам, да поред тога што сам трговину своју у помодној роби, свили, плишу и штофу за женске хаљине знатно повећао, увео сам још и потпуне

ОПРЕМЕ ЗА НЕВЕСТЕ.

Рубље је од изврсног платна, а цене су врло умерене. Даље сам увео ВЕНАЦА и ШЛАЈЕРА за младе, као и мушког рубља, те исте препоручујем удавачама за дарове; а пошто ја мушко рубље као споредан артикл држим, то продајем исти по фабричним ценама; уједно сам увео и чоје, плиша и рипса за батаре а такођер и сав разноврсни многобројни прибор за исте. Трговина је тако сортирана, да у свему, што је на стовариштy, имадем од најјефтиније до најфиније цене и смело се радња моја са сваком радњом наше престонице такмачити може. Ванредан је избор у разним штофовима за свештеничке хаљине, завесама, креветним застирачима и тепиху. Нарочито пажњу обраћам на моје ПЛАТНО.

С одличним поштовањем
Давид Ћурчић.
9—10

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду